

Postanowienie z dnia 8 stycznia 2002 r., I CKN 752/99

Możliwe jest wykreślenie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z rejestru handlowego także wtedy, gdy w postępowania likwidacyjnym – mimo spieniężenia całego majątku spółki – nie zostały wypełnione wszystkie jej zobowiązania.

Sędzia SN Gerard Bieniek (przewodniczący, sprawozdawca)

Sędzia SN Barbara Myszka

Sędzia SA Anna Owczarek

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku „S.-P.” spółki z o.o. w likwidacji w W. o wykreślenie z rejestru, po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej w dniu 8 stycznia 2002 r. na rozprawie, kasacji wnioskodawcy od postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 11 lutego 1999 r.

uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Wnioskodawca „S.-P.” spółka z o.o. w likwidacji wniosła o wykreślenie jej z rejestru handlowego. Sąd Rejonowy wniosek ten oddalił, ustalając, że spółka spieniężyła cały majątek w czasie trwania likwidacji, jednakże wierzyciele nie zostali zaspokojeni. (...)

Oddalając wniosek o wykreślenie z rejestru, Sąd Rejonowy uznał, że wyzbycie się majątku spółki nie jest równoznaczne z zakończeniem likwidacji, gdyż zgodnie z art. 271 k.h. o zakończeniu likwidacji można mówić po łącznym spełnieniu przesłanek wymienionych w tym przepisie, zaspokojenie lub zabezpieczenie wierzycieli jest zaś jednym z najważniejszych wymagań zakończenia likwidacji. Ten warunek nie został spełniony przez wnioskodawcę.

Pogląd ten podzielił Sąd Okręgowy w Warszawie, który postanowieniem

z dnia 11 lutego 1999 r. oddalił apelację wnioskodawcy.

Postanowienie to zaskarżyła kasacją wnioskująca spółka. Jako podstawy kasacyjne wskazała naruszenie prawa materialnego tj. art. 271 § 1 i art. 277 k.h. przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie. W związku z tym wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Likwidacja spółki stanowi złożony zespół czynności następujących po jej rozwiązaniu, którego celem jest niewątpliwie spłcenie wierzycieli i ustalenie masy majątkowej netto, mającej ulec repartycji między wspólnikami. Wbrew jednak stanowisku wyrażonemu przez Sądy obu instancji, przepis art. 271 § 1 k.h. nie określa warunków, które muszą być kumulatywnie spełnione, aby likwidację uznać za zakończoną w rozumieniu art. 277 k.h. W przepisie tym wymieniono czynności likwidatora; chodzi o zakończenie interesów bieżących spółki, ściągnięcie należności, wypełnienie zobowiązań i spieniężenie majątku spółki, a następnie przekazanie do dyspozycji wspólników pozostałej nadwyżki (kwoty likwidacyjnej).

Zgodnie z art. 275 k.h., wykonanie tych czynności umożliwia dopiero podział majątku spółki. Treść tego przepisu pozwala zatem jednoznacznie stwierdzić, że likwidacja spółki zostaje zakończona z chwilą podziału majątku spółki bądź podjęcia decyzji co do definitywnego przeznaczenia środków pieniężnych lub przedmiotów majątkowych przekazanych do depozytu sądowego (lub innego), na zabezpieczenie wierzytelności spornych bądź jeszcze nie wymagalnych. Takie znaczenie ma użyty w art. 277 § 1 k.h. zwrot „po zakończeniu likwidacji”. Oczywiście, takie rozumienie pojęcia „zakończenie likwidacji” zakłada, że spieniężony majątek spółki umożliwia wykonanie wszelkich zobowiązań, które obciążają spółkę. Powstaje zatem pytanie, czy w sytuacji, gdy spieniężony majątek spółki (po zakończeniu bieżących interesów i ściągnięciu wierzytelności) nie wystarcza na wypełnienie wszelkich zobowiązań spółki, wyłączona jest możliwość uznania, że likwidacja jest zakończona, a tym samym uwzględnienie wniosku likwidatora o wykreślenie spółki z rejestru handlowego. Pozytywne w tym względzie stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 18 grudnia 1996 r., I CKN 20/96 (OSNC 1997, nr 5, poz. 53). Stwierdzono, że możliwe jest wykreślenie z rejestru handlowego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, jeżeli w wyniku przeprowadzonego i zakończonego postępowania likwidacyjnego zostanie spieniężony cały jej majątek,

a mimo to zostaną nie wypełnione zobowiązania ciężące na tej spółce. Sąd Najwyższy wskazał w uzasadnieniu, że kodeks handlowy nie reguluje sytuacji, w której spółka z o.o. ma nie wypełnione ciężące na niej zobowiązania mimo zbycia w toku postępowania likwidacyjnego całego majątku i przeznaczenia go na spłatę długów. W tej sytuacji – według Sądu Najwyższego – należy sięgnąć do analogicznych rozwiązań Prawa upadłościowego i Prawa spółdzielczego, które przewidują odpowiednio, że postępowanie upadłościowe będzie zakończone, mimo iż nie wszyscy wierzyciele zostaną zaspokojeni z masy upadłości, jak też dopuszczają możliwość wykreślenia z rejestru spółdzielni, która nie wypełniła w toku likwidacji wszystkich zobowiązań.

Sądy orzekające w niniejszej sprawie nie podzieliły tego poglądu podnosząc, że prowadzi to do zwolnienia przedsiębiorcy od zobowiązań w drodze wykreślenia z rejestru, bez potrzeby zaspokojenia wierzycieli. Twierdzenia te nie są uzasadnione. Należy zauważyć, że przepis art. 298 § 1 k.h. przewiduje odpowiedzialność majątkową członka zarządu spółki, jeżeli egzekucja przeciwko spółce okazała się bezskuteczna. W niniejszej sprawie bezskuteczność egzekucji potwierdzano fakt oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości, gdyż majątek spółki nie wystarczał na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego. Zresztą nawet ogłoszenie upadłości i przeprowadzenie postępowania upadłościowego z reguły nie umożliwiają zaspokojenia wszystkich wierzycieli.

Oddalenie wniosku o wykreślenie spółki z rejestru handlowego z tego powodu, że nie zaspokojono wszystkich wierzycieli prowadzi praktycznie do akceptacji istnienia „martwego” podmiotu gospodarczego. Nie ma prawnych możliwości wymuszenia podjęcia przez spółkę działalności gospodarczej, co zresztą pozostawałoby w sprzeczności z zasadą wolności prowadzenia tej działalności. W konsekwencji prowadzi to do rozwiązań, które trudno uznać za racjonalne, utrzymuje bowiem stan, w którym istnieje spółka nie podejmująca działalności gospodarczej, a zarazem nie ma realnych możliwości zaspokojenia jej wierzycieli. Takiego rozwiązania nie sposób akceptować.

Reasumując, uzasadnione jest stanowisko, że jeżeli w toku postępowania likwidacyjnego nie zostaną wypełnione wszystkie zobowiązania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, mimo spieniężenia całego jej majątku, możliwe jest wykreślenie tej spółki z rejestru handlowego.

Z tych względów, na podstawie art. 393¹³ k.p.c., orzeczono, jak w sentencji.

